

נחלת עדותך לעולם ספר זמנים כי ששון לבי המה

והוא

ספר שלישי

הלכותיו עשר. וזה סידורו:

הלכות שבת. הלכות עירובין. הלכות שביתת עשור. הלכות שביתת יום טוב. הלכות חמץ ומצה. הלכות שופר וסוכה ולולב. הלכות שקלים. הלכות קידוש החדש. הלכות תענית. הלכות מגלה וחנוכה:

הלכות שבת

יש בכללן חמש מצות. שתי מצות עשה. ושלוש מצות לא תעשה. וזהו פרטן:

- (א) לשבות בשביעי. (ב) שלא לעשות בו מלאכה. (ג) שלא לענוש בשבת. (ד) שלא לצאת חוץ לנבול בשבת. (ה) לקדש את יום השבת בזכירה:

וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

כסף משנה

פרק ראשון

מגיד משנה

פרק א ד כל מקום שנאמר אינו חייב כלום או פטור מכלום וכו'. נראה מדברי רבינו שכתבנו אינו חייב כלום או פטור מכלום אלא יש לו איסור בעשייתו אלא שאין מכין אותו:

ה כתב הרמ"ך כיצד גורר אדם וכו' נראה שהוא גורם אצל בגדולים ד"ה מותר ולכך לא מפליג ומחיר בכל ענין ולא נהירא דא"כ מאי מקשה מההיא דגורר אדם לימא דההיא כר"ס דמחיר בכל ענין שאין מחכוין אפי' בגדולים דדמי לפסיק רישיה ונכספריס מדוייקים ממלא מחלוקת בקטנים אצל בגדולים ד"ה אסור דדמי לפסיק רישיה וז"ע עכ"ל: כל

פרק א א שביתה בשביעי ממלאכה מזה עשה וכו' ומהו חייב וכו'. כל חלקי זה הכנה מצוירים במשנה כ"מ ועקרון בשבת ובכריתות ובסנהדרין: **ב כל** מקום שנאמר כה' שבת וכו'. זה מבוחר סוף פ' האורג (שבת דף ק"ז) מיימרה דשמואל כל פטורי דשבת פטור אצל אסור בר מחלוקת ואיתא פ"ק (דף ג').

ובהנהיג חלת יחזוב בהן רבינו מותר לכתחלה. ומ"ש והעושה אותה בזדון מכין אותו מכת מרדות הוא מפני שעובר על לא תעשה של דבריהם בדבר שיש לו עיקר מן המורה והוא בן מרדות ויש לזה סמך בהרבה מקומות ומהם ריש פ' סולין (שבת דף קל"ח) לוקין מכת מרדות מדרבנן. ופ' כירה (שם מ"ה) גם כן מכת מרדות מדרבנן:

ד וכל מקום שנאמר אינו חייב כלום וכו'. זה כלל הרב לכוונה לשון והוא בעניינים שאין לומר בהן מותר ורשאי וכמנ' שמבואר כל אחד במקומו:

ה דברים המותרין לעשותן בשבת ובשעת עשייתן וכו'. זה מחלוקת ר' שמעון ורבי יהודה ונפסקה הלכה בגמ' פ' המלניע (שם ז') ובמקומות אחרים כר"ס דאמר דבר שאין מחכוין מותר: כיצד גורר אדם מטה כסא וספסל וכו'. כרייתא פ' ב"מ (שבת דף כ"ט ז') וכו' והעולה שם מנרסת הספריס ורש"י ז"ל דבין גדולים בין קטנים מותר. וזהו שכתב רבינו ז"ל: ורוחץ ידיו בעפר הפירות וכו'. פ' שם טומיין (שם דף נ"ב) וכו' פריצה.

א שביתה בשביעי ממלאכה "מצות עשה שנאמר וביום השביעי תשבות. וכל העושה בו מלאכה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר לא תעשה כל מלאכה. ומהו חייב על עשיית מלאכה. אם עשה ברצונו בזדון חייב כרת. ואם היו שם עדים והתראה נסקל. ואם עשה בשגגה חייב קרבן חטאת קבועה: **ב** כל מקום שנאמר בהלכות שבת שהעושה דבר זה חייב כרת. ואם היו שם עדים והתראה חייב סקילה. ואם היה שוגג חייב חטאת: **ג** וכל מקום שנאמר שהעושה דבר זה פטור הרי זה פטור מן הכרת ומן הסקילה ומן הקרבן אבל אסור לעשות אותו דבר בשבת ואיסורו מדברי סופרים והוא הרחקה מן המלאכה. והעושה אותו בזדון מכין אותו מכת מרדות. וכן כל מקום שנאמר אין עושין כך וכך או אסור לעשות כך וכך בשבת העושה אותו דבר בזדון מכין אותו מכת מרדות: **ד** וכל מקום שנאמר מותר לעשות כך וכך הרי זה מותר לכתחלה. וכן כל מקום שנאמר אינו חייב כלום או פטור מכלום אין מכין אותו כלל: **ה דברים** המותרים לעשותן בשבת ובשעת עשייתן אפשר שתעשה בגללן מלאכה ואפשר שלא תעשה. אם לא נתכוין לאותה מלאכה הרי זה מותר. כיצד גורר אדם [א] מטה וכסא וספסל וכיוצא בהן [ב] בשבת ובלבד שלא יתכוין לחפור חריץ בקרקע בשעת גרירתו. ולפיכך אם חפרו הקרקע אינו חושש בכך לפי שלא נתכוין. [ג] מהלך [ג] אדם על גבי עשבים בשבת ובלבד שלא יתכוין לעקור אותן. לפיכך אם נעקרו אינו חושש. ורוחץ ידיו בעפר הפירות וכיוצא בו ובלבד שלא

א סמ"ג עין ל ונאזין סה: ב טו"ח סימן שלו סמ"ג עין סה: ג טור שם סימן שלו סמ"ג עין סה: ד טו"ח סימן שכו סמ"ג לאזין סה:

משנה למלך

לחם משנה

ג והעושה אותו בזדון מכין אותו מכת מרדות. (כתב ס"ה שהוא מפני שעבר על לא תעשה של דבריהם בדבר שיש לו עיקר מן המורה, ועיין בדברי הרב המחבר פ"ז מהלכות איסורי ביאה דין ו'). ופ"ה ס"ה בדבר שיש לו עיקר מן המורה נראה שדעתו כהסיוא דכתב הר"ן כיצד דבריו מן סמ"ג פ"ז מה' ת"מ דין י"ד יע"ש:

ה דברים המותרים וכו'. פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון ואיפסקה הלכה כר' שמעון דכר' שאינו מחכוין מותר כדאיתא בעיקר כ"מ ונכ' המלניע. ואיכא לפיכך אי פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון כדאיתא בגמ' פ' סוכה דף נ"ב א

מגדל עוז

הנהגות מיימוניות

שביתה בשביעי עד חטאת קבועה. פ"ק דמסכת שבת (דף ג' וד') ופ"ק דמסכת כריתות (דף ג') ונמסכת סנהדרין פ"ד מיתות (דף ס"ו). ומה שכתב סיוא מזה עשה מקרא מלא הוא וזיל קרי כי רב הוא: כל מקום עד חייב חטאת. פ"ק דשבת: וכל מקום עד אין מכין אותו כלל. פ"ק דשבת (דף ג') ופ"ק ר' אליעזר דאורג (דף ק"ז) וסנה' מקומות: דברים המותרין עד אינו חושש. פ' כ"מ (ד' כ"ט) ופ"ק דכריתות (דף ו') ורוחץ ידיו עד אינו חושש. פ' במהלך דמס' עירובין (דף ק'): ופ"ק דמסכת שבת (דף ג') ופ"ק דמסכת כריתות (דף ג') ופ"ק דמסכת סנהדרין (דף ס"ו).

בימות הגשמים ואבע"א הא והא בימות הגשמים הא דסיים מסאני הא דלא סיים מסאני עקומא השתא דקי"ל בר' שמעון כולהו שרי ע"כ:

[א] ואין חילוק בין גדולים דלא אפשר לשלשלם ובין קטנים דאפשר לשלשלם וכן פסק בספר התרומה כדמוכח. פרק במה מדליקין מההוא דמוכרי כסות דאמר ובלבד שלא יתכוין וכו' ואע"פ שאפשר לעשות כצנעים בו' ובלבד שלא יהא פסיק רישיה וגם בס"ה ודלא כרא"ם שפסק בגדולים שאסור ואפי' בעלייתא דשישא ע"כ: [ב] הלכה כרבי שמעון בדבר שאין מתכוין כדאמר פרק המצניע: [ג] בפרק המוצא תפילין אמר רמי בר חמא אמר רבי אסי אסור להלך על גבי עשבים בשבת משום שנאמר ואין ברגלים חושא תני חרא אסור להלך ע"ג עשבים בשבת ותניא אידך מותר לא קשיא כאן בימות החמה כאן ואבע"א בו' הא דאית ליה עקומא והא דלית ליה עקומא השתא דקי"ל בר' שמעון כולהו שרי ע"כ:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

לחם משנה

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

הגהות מיימוניות

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

כל

א טור סימן שלו : בטור סימן ערה וע"פ כמג עשין שס : ג טור סימן שלד כמג עשין שס :

לדברי הכל איסורא איבא : וכן המעביר קון ד"א ברשות וכו' . זה נלמד ממיתרא דרבינא דפ' כירה (שם מ"ג) ושם נראה דרבינא ס"ל כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה והוא מסקנא דגמ' שם : או המכבה את הנחלה וכו' . פי' של עץ ומיתרא דשמואל הוא שם וכו' יהודה ולדברי הפוסקים כר"ס במקום שיש מק לרבים כגון זה מותר לכתחלה וכו"כ הרמב"ם ז"ל :

משנה למלך

אכל באיסור דרבנן מודה ר"י דשרי או דלמא דאפי' באיסורין דרבנן אסר ר"י . ומסוגיא דפ' כירה (דף מ"ו) דאמרין כל היבא דכי קא מכין איבא איסור תורה כי לא קא מכין גזר ר"ס וכל היבא דכי קא מכין ליבא איסור תורה כי לא קא מכין לא גזר . כפי הנחה זו דר"ס אינו מחייב כי אם באיסורין דרבנן ע"כ לומר דר"י דפליג עליה אסר אפי' באיסורין דרבנן ואע"פ דלפי האמת לא קיימא ההיא סוגיא אלא דר"ס מחייב אפי' באיסור תורה . ומ"מ מאי דהוא ס"ל דהיה דגורר אדם משם ופסל דהוא איסור דרבנן משום דהו' מורס כלאחר יד כך כנראה קיימא אף לפי המסקנא . ואע"פ דר"ס מחייב אפי' באיסור תורה מ"מ נקט פלוגמיהו באיסור דרבנן להודיע דר"י אסר אפי' באיסורין דרבנן . הכלל טעמו דמסוגיא זו נראה דר"ס מחייב אפי' באיסור תורה ור"י אסר אפי' באיסור דרבנן אף מגירסת רש"י ביומא (דף ל"ד) דגרים ס"מ בכל הסורה כולה אכל הכא צירוף דרבנן הוא מוכח כהדיא דס"ל דר"י לא אסר דבר שאינו מחייב כי אם באיסור תורה אכל באיסור דרבנן אף ר"י מודה דשרי . והחוס' שם דחו דברי רש"י מכא סוגיא דפ' כירה שכתבנו . וראייתו להחוס' פ"ק דכתובות (דף ה') ד"ה אם שכתבו ומיהו הכא מותר לכתחלה משום דליבא תרתי מקלף בכתובה ודבר שאינו מחייב . ונראה שכתבם היה משום דמקלף לא אסור כי אם מדרבנן ומש"ס כל שאינו מכין שרי אף לר"י . (א"א נראה דעל גמ' עמא לא קשה ליה דאילו הכא אמרין אפילו אם תמלא לומר דלכא כר"י מקלף הוא ושרי וכן גופיה דפסק כר"י סדר דהכא שרי כמובאר בסוגיא וזה ספק סוגיא דפ' כירה . דליבא למימר דר"י אסר בכל גוונא ואין ס"ל כותיה בחדא וגבי מקלף לא ס"ל כותיה ושרי מוכח מדאמרין בכרייתא לא יבעול בתחלה בשבת והחמית מחזיקין ואמרין מאן חמית ר"ס דלמלא ל"י יהודה ס"ל אסור אע"פ דהו' מקלף . ואפשר הו' להעמיס כן בדברי החוס' ומשום הכי לא הוקשה להם מסוגיא דפ' כירה ושם ביומא דשקלין וטריין אליבא דר"י גופיה קשה להו שפיר . אלא דלא ניהא ליה להרב המהדר לפרש כן בדברי החוס' דא"כ מאי קשה להו מהסיה דגורר אדם ודוק) : ותמיהו איך לא הוקשה להם מאותה סוגיא דפ' כירה דמוכח מינה דאפי' באיסורין דרבנן אסר ר"י וכמו שהסקה לרש"י מסוגיא זו ביומא כנזכר ולחלק ולומר דשאי מקלף משאר איסורין דרבנן כגון מורס כלאחר יד או צירוף דרבנן דהני אף שאין איסורין כי אם מדרבנן אף שאינו מכין אסור אכל מקלף קיל וכל שאינו מכין שרי לא מלאחי טעם לחילוק זה : וראיתי להחוס' נסתם

הויא חינוך מה וכו' תלוי בנאורו דס"ל דאילו הייב משום חינוך זה דעת רבינו ז"ל דמשמע דאם הוא מה אינו חייב לא משום חינוך ולא משום כים וכסדרה רבא דלי שיהא מלאכה שאינה צריכה לגופה וזה נהבאר כבר בדברי רבינו בהלכות אלו אכל בתי הודיענו רבינו דאע"פ דאילו חייב משום חינוך משום כים מיהא חייב :

מגדל עז

ז כל העושה מלאכה וכו'. כחב הרמ"ך אע"פ שהרי"ף פסק כן לא נראה לר"ח ולכל רבנן מפני כמה סתומות דהוא כר"ס כגון ז'דה נחש ומפני מורסא והיה דכל המזיקים נהרגין והיה דכחש על הגר דמוקי ליה הכא כר"ס דיקא מחזיקין כותיה וכו' מדאמרין בפ' נוטל (שבת קמ"א) רבא כר"ס ס"ל דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה והרי"ף גופיה הביא ההיא דר' יוחנן דאוקמה לר' יוסי כר"ס והוא הביא ג"כ הא דכל פסורי דשבת וכו' כר מהני חלה דפטור ומותר והיה חלל כר"ס עכ"ל ויחבאר בסמוך:

ולקס

כל המסכוין עד חוזר מאליו . פ' המנייע (דף ז"ב) : כל המסכוין עד ב' אוסיות חייב . פ' הכונה (דף ק"ג) : וכן אם נסכוין עד כיוצא בזה . פ' האורג (דף ק"ה) : כל מלאכה עד כיוצא בזה פ' המנייע (דף ז"ב) :

מן ואם אין אחד מהם יכול לעשותה כו'. סתם משנה (שם בהמניע ז"ל) וללא כר"ס. ומ"ש ושיעור אחד לשיהם. הוא בגמ' (שם ז"ל): היה כח בלאחד להוציא קורה זו לבדו וכו'. בגמרא (שם ז"ל) בבבא מציעא:

יין כל המקלקלין פטורים כיצד הרי שחבל בחבירו וכו'. משנה פ' האורג (דף ק"ה) ופי' בשחבל וקרע שלא בחמתו הלא

בחמתו חייב לדעת רבנו כמו שכתבנו פ' שמיני ועשירי ואחד עשר ושנים עשר: חפר גומא ואינו צריך ללא לעפרה וכו'. מירמ"ר פ' כלל גדול (שם ז"ל) וטעם המקלקל הוא לר' יהודה כדליתא בס' ופס' לר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב ה"מ מתקן הלא מקלקל הוא ע"כ. ומבאן שאם הייתה הגומא במקום שאין בו קלקול אע"פ שאינו צריך לה חייב עליה לדעת רבנו ז"ל שפסק כר"י וזה פשוט:

יח כל המקלקלין על מנת לתקן וכו'. זה משנה בהאורג (שם ק"ה) והמקלקל על מנת לתקן שיעורו כמתקן ע"כ:

יט כל העושה מלאכה בשבת וכו'. משנה בהאורג (דף ק"ב):

פ"ב א דחווה היא שבת חלל סכנת נפשות וכו'. במשנה פ'

אחרון דיומא (דף ט"ג) כל ספק נפשות דוחה שבת: ספק שהוא צריך לחלל עליו את השבת ספק אינו צריך וכן אם אמר רופא וכו'. כבר נתבאר זה בגמ' שם. והיכא שהרופא יומר משנים ונחלקו יתבאר פ"ג מהלכות שבת:

ב אמדורו ביום השבת וכו'. מפורש בגמ' (שם פ"ד): מירמ"ר על המשנה:

מדליקין וכו'. כל זה מנזר, ופרטי המלכות שהזכיר הדלקת הנר פרק מפנין (שבת דף קכ"ה) גבי חיה: מבבין הנר. פ' ז"מ (שם כ"ט): שוחטין ואופין ומבשלין. פ"ק דחולין (דף ט"ו): ומחממין לו חמין וכו'. ברייתא פ' אחרון דיומא (דף ט"ד): מחממין לו חמין בין להשקותו בין להנדרתו:

ג כשעושים דברים וכו'. ברייתא שם וגיר' ההלכות והגאונים ואין עושין

דברים הללו לא ע"י נכרים ולא ע"י קטנים חלל בגדולי ישראל ואין אומרים לעשות דברים הללו לא ע"י נשים ולא ע"י נכרים מפני שמטריפין לדעת אחרת. ומה שכתב רבנו כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם נראה שהוא פירוש למה שאמרו מפני שמטריפין לדעת אחרת ואע"פ שכלל רבנו עמהם קטנים ונכרים אין הטעם הזה חלל לנשים ועבדים:

ואסור להתמהמה וכו'. מנזר שם. ובידועלמי הזרין הרי זה משונה והשולל הרי זה שופך

ידי גדולי ישראל וחכמיהם. ואסור להתמהמה בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם

א דחווה יהיא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצות. לפיכך חולה שיש בו סכנה עושין לו כל צרכיו בשבת [א] על פי רופא אומן [ב] של אותו מקום. ספק שהוא צריך לחלל עליו את השבת ספק שאינו צריך. וכן אם אמר רופא לחלל עליו את השבת ורופא אחר אומר אינו צריך מחללין עליו את השבת שספק נפשות דוחה את השבת: **ב** אמדורו ביום השבת שהוא צריך לכך וכן לשמנה ימים אין אומרים נמתיק עד הערב כדי שלא לחלל עליו שתי שבתות אלא מתחילין מהיום שהוא שבת ומחללין עליו אפילו מאה שבתות כל זמן שהוא צריך ויש בו סכנה או ספק סכנה מחללין. ומדליקין לו את הנר ומבבין מלפניו את הנר ושוחטין לו ואופין ומבשלין ומחממין לו חמין בין להשקותו בין לרחיצת גופו. כללו של דבר שבת לגבי חולה שיש בו סכנה הרי הוא כחול לכל הדברים שהוא צריך להן: **ג** כשעושים דברים האלו אין עושין אותן לא ע"י נכרים ולא ע"י קטנים ולא ע"י עבדים ולא ע"י נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם. אלא על ידי גדולי ישראל וחכמיהם.

א עור שם ס' שמ סמ"ג לאוין שם: **ב** עור וסמג שם: **ג** עור סימן שכת סמ"ג לאוין שם: **ד** עור סימן שכת סמ"ג לאוין שם:

לחם משנה עס קושיא אחרת דליכא בפשטא דשמעתתא דאמאי קאמר בגמרא ליכא תלתא מיעוטי חד לעוקר ומיניה חד לזה יכול וזה יכול וחד ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד לימא דלר' יהודה לא הוי חלל הרי מיעוטי חד לזה יכול וזה יכול וחד לזה עוקר וזה מניח וכדקאמר שם לר"מ דמרי מיעוטי הוו ונימא דר' יהודה לימא ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד חייב. ולתמן קושיא זו אומר דודאי אלעריכו בגמרא למימר הכי משום דברים הוריות (דף ז') אמרינן דר' יהודה לימא ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד פטור דאמרו שם על מחני' אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי רבי יהודה אכל חכמים אומרים יחיד שעשהא בהוראת ז"ד חייב מאי רבי יהודה דמיא וכו' ולהכי אלעריכו בגמרא לומר דלר' יהודה תלתא מיעוטי הוו אכל אי לא הוה משכח תלמודא דלר' יהודה לימא ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד חייב. ורבינו ראה לפסוק כאן כר' יהודה בזה דזה אינו יכול וזה אינו יכול משום דר"מ מסייע ליה אכל בזה דיחיד שעשהא בהוראת ז"ד

מגיד עוז כל המקלקלין עד הרי זה פטור. פרק ר' אליעזר דאורג (דף ק"ו): חפר גומא עד פטור. פרק כלל גדול (דף ט"ג): כל המקלקלין עד סוף הפסק. פ' ר"א דאורג (דף ק"ו):

פ"ב דחווה עד דוחה את השבת. שבת פ' ח' שצ"ח (דף ק"ט) ופ' בתרא דיומא (דף ט"ד) ופ' אין מעמידין (דף כ"ח) וכמה מקומות בתלמוד הלכה מרווחת: אמדורו ביום עד שהוא שבת. פ' משנין (דף קכ"ט) ופסק בתרא דיומא (דף ט"ד): מחללין עד סכנה. פרק ז"מ (דף כ"ט): ומחללין עד לר' לך. פ' בתרא דיומא (דף ט"ד): כשעושים עד וזמניהם. פרק לפני אידיקון (דף י"ב) ופ' בתרא דיומא: ואסור עד כה. פ' ז"מ (דף כ"ט):

לחם משנה עס קושיא אחרת דליכא בפשטא דשמעתתא דאמאי קאמר בגמרא ליכא תלתא מיעוטי חד לעוקר ומיניה חד לזה יכול וזה יכול וחד ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד לימא דלר' יהודה לא הוי חלל הרי מיעוטי חד לזה יכול וזה יכול וחד לזה עוקר וזה מניח וכדקאמר שם לר"מ דמרי מיעוטי הוו ונימא דר' יהודה לימא ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד חייב. ולתמן קושיא זו אומר דודאי אלעריכו בגמרא למימר הכי משום דברים הוריות (דף ז') אמרינן דר' יהודה לימא ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד פטור דאמרו שם על מחני' אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי רבי יהודה אכל חכמים אומרים יחיד שעשהא בהוראת ז"ד חייב מאי רבי יהודה דמיא וכו' ולהכי אלעריכו בגמרא לומר דלר' יהודה תלתא מיעוטי הוו אכל אי לא הוה משכח תלמודא דלר' יהודה לימא ליחיד שעשהא בהוראת ז"ד חייב. ורבינו ראה לפסוק כאן כר' יהודה בזה דזה אינו יכול וזה אינו יכול משום דר"מ מסייע ליה אכל בזה דיחיד שעשהא בהוראת ז"ד

הנהגות מיימוניות [1] כר' יהודה ודלא כר"מ דמחייב אפי' זה יכול וזה יכול ודלא כר"ש דפטור אפי' זה אינו יכול וזה אינו יכול דברבי יהודה סתמא דמתני': [2] תני ר' אבהו קמיה דר"י כל המקלקלים פטורין חוץ מחובל ומבעיר. א"ל פוק תני לברא חובל ומבעיר אינה משנה כו' אלא כסתם משנה דתנן כל המקלקלים פטורין ומוקי בגמרא ההיא דר' אבהו כר"ש ע"כ:

[6] בם השואל תני ר"ש ב"ג אומר תיובת בן יומו חי מחללין עליו את השבת ב' בתרא דיומא מוכחא מקראי ע"כ: [7] והשיב ר"י שכל בני אדם חשופים בקיאין במקצת וספק נפשות להקל: [8] הנשאל הרי זה מגונה והשואל הרי זה שופך דמים: